

Americké stíhačky F-16 - je to zbraň vojenská, alebo skôr ekonomická? A proti komu je vlastne namierená? Bulharsko aj Slovensko rieši rovnaký problém s nepotrebnými, príšerne drahými stíhačkami

- CZ24 News | 11. dubna 2020

Americké stíhačky si kupujú aj Bulhari. A rovnako ako nám, aj im to zruinuje štátny rozpočet. A prečo vlastne? Pre stroje, ktoré by v prípade skutočnej horúcej vojny boli celkom zbytočné (a v časoch mieru takisto)

V diskusiách o vojenskom letectve sa z času načas vyskytuje zaujímavá myšlienka: že niektoré lietadlá je lepšie nepriateľovi nezostreliť, lebo mu tým spôsobíme väčšiu škodu, než keby o ne prišiel - živiť také lietadlo, prevádzkovať ho, servisovať, hangárovať, udržiavať personál, to stojí strašné peniaze.

Táto úsmevná úvaha človeku nevdojak príde na um, keď si prečíta správu, ktorá sa pred niekoľkými dňami dostala na verejnosť, že vláda USA zadala firme Lockheed Martin úlohu vyrobiť osem viacúčelových taktických nadzvukových lietadiel F-16 Block 70 pre bulharské letectvo ([viac TU](#)). Bulhari za lietadlá zaplatili už vlni v auguste sumu 1,256 miliardy dolárov (teda je možné, že kúpili drahšie ako my - našich 14 strojov má stáť 1,589 miliardy eur, samozrejme, otázka je, čo všetko je v cene). Perspektívne pripravujú aj nákup ďalších ôsmich strojov.

Bulharsko v súčasnosti prevádzkuje pätnásť stíhačiek MiG-29 a štrnásť lietadiel Su-25, pričom Migy sú v akej-takej prevádzke možno dva (ďalšie dva sú v zálohe) a Sučká nelietajú vôbec. Podľa šéfa generálneho štábu Andreja Boceva, zo všetkých bulharských vojenských lietadiel, bojových aj ostatných, je funkčná len tretina. Aj z toho vidno, že bulharské letectvo, podobne ako celá armáda, je v zúboženom, finančne podvyživenom stave. Piloti majú nalietaných zúfalo málo hodín, a aj to iba niektorí. Armáda trpí aj kritickým nedostatkom personálu a aj preto chystajú Bulhari zmenu služobného zákona ozbrojených síl, v ktorom by sa maximálny vek na vstup do armády mal posunúť z 28 na 40 rokov.

Armáda jednej z najchudobnejších krajín NATO je teda takmer v kóme. A za týchto okolností naozaj nepotrebuje nič iné, ako vyhodiť stá milióny na nákup drahých amerických stíhačiek? Ak doteraz neboli peniaze na prevádzku Migov, odteraz budú na oveľa drahšiu prevádzku amerických strojov?

Prečo sa vlastne venujeme bulharskej armáde? Odpoveď je čitateľovi iste jasná: pretože je pomerne verným obrazom tej našej. Nevedno ako v Bulharsku, ale u nás nebola vôbec otvorená (nie to že ešte verejná, a už vôbec nie zmysluplná) diskusia o zmysle a účele prevádzkovania bojových stíhačiek v podmienkach malej európskej krajiny. Verejnosť by pritom mala poznať argumenty, prečo by mal každý občan, vrátane bábätiak a dôchodcov, dať zo svojej peňaženky len na začiatku vyše tristo eur a v budúcnosti aj ďalšie a ďalšie peniaze na ich šialene drahú prevádzku.

Povedzme si teda, na aký účel by bolo možné tieto lietadlá používať. V prvom rade ide o možnosť ochrany pri napadnutí vyspelým vojenským protivníkom. V tomto prípade prichádza do úvahy jedine Rusko, keďže široko-ďaleko žiadny iný vyspelý súper paktu NATO nie je. Na horúcu vojnu s Ruskom

sú však tieto stroje, navrhnuté v 60. rokoch, akokoľvek by boli modernizované, jednoducho beznádejne zastarané.

Keby Rusko, teoreticky, chcelo zaútočiť na EÚ, tak by tieto lietadlá, na radaroch svietiace ako vianočný stromček, boli tou najľahšou korisťou. F-16 Fighting Falcon je stíhačka s koncepciou zo 60. rokov, teda má viac ako päťdesiat rokov. Prvý let absolvovala už v januári 1974. Samozrejme, dnešná F-16ka je už úplne iné lietadlo, takmer všetko je vymenené a vylepšené. Samotná podstata lietadla však zostala, je to dinosaurus, ktorý môže byť naozaj efektívny len v boji s druho- alebo treťotriednym nepriateľom, používajúcim takisto dinosaurie spôsoby boja.

Predovšetkým si však treba položiť otázku, či by si Rusko reálne mohlo trúfnuť zaútočiť na zďaleka najmocnejší vojenský pakt sveta. Naozaj? S vojenským rozpočtom pätnásťkrát menším než Spojené štáty samotné, nepočítajúc ostatné krajiny atlantického paktu? S rádovo menším počtom všetkej útočnej vojenskej techniky, než má NATO? A čo by tým získalo, čo by mohlo očakávať ako odpoveď? Kto sa pozrie na mapu sveta s vyznačenými americkými a ruskými vojenskými základňami, postačí mu obyčajný zdravý rozum, aby v zlomku sekundy pochopil, kto je útočník a kto sa iba bráni. Doslova idiotská demagógia o hrozbe ruského útoku na Európu je natolko trápna, že ani arogantní jastrabi NATO by sa iste takto hlúpo intelektuálne nediskvalifikovali, keby mali lepšiu zámienku - lenže na ich smolu, nijako inak sa ich militarizmus ospravedlňovať nedá, musia vyrábať strašiaka z toho, čo je poruke.

Druhý účel použitia stíhačiek je obrana pri možnom napadnutí Slovenska nejakým menej vyspelým protivníkom. Napríklad Sudánom, Kiribati alebo Paraguajom. Áno, proti letectvu týchto krajín by boli naše F16-ky efektívne. Lenže ani vtedy by sa do boja nedostali, lebo letectvo Sudánu, Kiribati ani Paraguaja by k nám nedoletelo - po ceste by im totiž došlo palivo.

Jedine, že by na nás zaútočili blízki susedia, Maďari, Česi, Rakúšania, Poliaci alebo Ukrajinci. Áno, tí by k nám doleteli raz-dva. Naši piloti by si nestačili ani obliecť kombinézu a boli by tu. Lenže to sú predsa priatelia, či nie? Ale ak by sa naši priateľskí susedia naozaj na našu zem ulakomili, tak by sme mali mať v prvom rade bojaschopnú pozemnú armádu, aby naše územie bránila, prípadne nejaké rakety, aby sme vedeli protivníka účinne odstrašiť. Treba si uvedomiť, že letectvo dnes neslúži väčšine krajín primárne ako nástroj vybombardovania nepriateľa z čirej iracionálnej nenávisti do doby kamennej, ale ako podpora pozemnej invázie pri dobytí územia, resp. obrane pred takýmto útokom. A keďže dnes naša pozemná armáda vyzerá tak, ako vyzerá, tak je zrejmé, že stíhačky, ktoré sa nad Slovenskom ledva otočia, by boli zbytočne drahou, zraniteľnou a neefektívnou súčasťou obranných síl.

Tretím, a jediným príčetným argumentom, prečo prevádzkovať vojenské letectvo, je kontrola vzdušného priestoru pred nejakým ad-hoc narušiteľom. Teda v podstate niečo na spôsob policajného auta, ktoré stráži verejný poriadok. Lenže podobne ako policajné autá nepotrebujú byť obrnené ani vybavené gulometom, pretože ich primárnym účelom nie je bojovať, ani vo vzduchu Slovensko nepotrebuje mať mašiny za deväťcifernú sumu, aby občas odprevadili nejaké zblúdené či unesené dopravné lietadlo alebo blázna na rogate.

Prečo Slovensko nemá jadrové ponorky a lietadlové lode? Pretože ich nepotrebuje. A realita je taká, že rovnako dobre by sa zaobišlo aj bez bojových stíhačiek F-16. A nepotrebujú ich na svoju obranu ani okolité krajiny, hoci ich rovnako ako my prevádzkujú a vzájomne sa podporujú v tom, že veď majú ich susedia, tak musíme aj my.

Prevádzkovať F-16ky aj na Slovensku by mohlo mať zmysel, ak by NATO nebolo obranným paktom, ale útočným. Ak by sa pripravovalo na útočnú vojnu proti protivníkovi s kvalitnou protivzdušnou obranou, potom by potrebovalo veľké množstvo lietadiel, ktoré by zahltili nepriateľa kvantitou -

cieľom by bolo prinútiť ho, aby vystrelal rakety protivzdušnej obrany na doslova kanónenfutter a potom ich nemal dosť na obranu pred ničivým útokom odinakadiaľ. Lenže... my vieme, že NATO predsa nie je agresor, je to iba obranný pakt, takže ani táto možnosť nie je realistická. Alebo je to inak?

Celé to akosi nedáva príliš zmysel. Jedine... jedine, že by to bolo ešte úplne inak. A síce, že tie stíhačky sú síce zbraňou, lenže úplne inak myslenou a namierenou proti úplne inému protivníkovi. Proti komu? Nuž, že by sme tým protivníkom v skutočnosti boli my sami.

Zahraničná a vojenská politika USA je postavená na niekoľkých základných doktrínach, medzi ktorými má význačné postavenie tzv. Wolfowitzova doktrína. Tá hovorí, že prvým cieľom politiky USA je „zabrániť znovuzrodeniu nového rivala, a to buď na území bývalého Sovietskeho zväzu alebo inde. Toto je základná úvaha dominujúca novej regionálnej obrannej stratégii a vyžaduje snahu, aby sa zabránilo dominancii nepriateľských síl v regiónoch so zdrojmi, ktoré by mohli stačiť na vytvorenie globálnej moci.“

Práve Európska únia, keby sa zbavila americkej nadvlády, by mohla byť takýmto globálnym hráčom. Ekonomický, intelektuálny, inovačný, geopolitický potenciál Európy bol pre Američanov odjakživa jednou z najväznejších hrozieb a preto pod zásterkou priateľstva a pomoci v skutočnosti vždy robili všetko preto, aby boli Európania čím viac nejednotní, zmätení a oslabení (preto s takou obľubou vždy pomáhali usilovne najmä bombardovať, keď bolo niekoho treba).

Popri mnohých iných nástrojoch, ako rozbombardovať potenciálnemu globálnemu konkurentovi rozpočet, jedným môže byť napríklad predaj nezmyselných zbraní, ktoré pre predávajúceho samotného nemôžu byť nebezpečné. Nielen že sa na tom dá dobre zarobiť a prispieť tak k záchrane americkej ekonomiky, a v druhom pláne zbrane môžu poslúžiť aj pri akomkoľvek konflikte ako nástroj na oslabovanie ničenej nepriateľa - ale napokon, do tretice, sú ešte aj nástrojom na ekonomické oslabovanie opačnej strany prevádzkovaním drahej techniky. No nie je to dobre vymyslené?

Aj keby bola táto úvaha príliš konšpiratívna, faktom je, že je zvlášť cynické predávať takéto nezmyselné zbrane krajinám, ktorých rozpočet sa potáca na hrane aj bez utratenia miliardových súm na podobný pochybný účel. Krajinám, ktorým tieto stroje a celý systém ich prevádzky spôsobia postupne ešte väčšiu škodu, než keby im ich nepriateľ zvesil z oblohy prvým výstrelom...

Ivan Lehotský